

Directeur Reliplan: Sloop van kerken absoluut niet nodig

01-03-2013 20:59 | gewijzigd 01-03-2013 21:10 | Wim Hulsman

Mickey Bosschert-Uitentuis. Foto Sjaak Verboom

Het slopen van kerken is „absoluut niet nodig.” Mickey Bosschert-Uitentuis is er fel op tegen. De directeur van kerkenmakelaar Reliplan kent voldoende partijen die interesse hebben in een leegstaand kerkgebouw.

Het kantoor van Reliplan staat aan de Buiksloterdijk in Amsterdam-Noord. De straat vormt een verrassend mooi stukje oud-Nederland, ingekapseld door de nieuwbouw in de hoofdstad. Langs de slingerende dijk staat de oude bebouwing die ooit het dorpje Buiksloot vormde. De woningen op de dijk zijn veelal gebouwd in de stijl van Zaanse Schanshuizen.

Het kantoor van Reliplan is gevestigd in een van die fraaie panden. Directeur Bosschert heeft grote plannen met een pand een paar nummers verderop. Daar moet het goedlopende bureau een nieuw onderkomen krijgen, samen met een ontvangstruimte voor symposia. Het moet een kenniscentrum voor herbestemming worden.

De crisis treft veel bedrijven in Nederland, maar Reliplan draait op volle toeren. Bosschert – van nature een optimistisch mens – ziet veel kansen liggen. „In onze database hebben wij 900 zoekende instellingen staan. Die zijn allemaal op zoek naar nieuw onderdak. Ik zie nog geen enkel probleem.” En het slopen van kerken is daarom „absoluut niet nodig.”

Reliplan bemiddelt ook voor zorginstellingen en scholen, maar het merendeel van de klanten bestaat uit kerkbesturen, religieuze groepen en geloofsgemeenschappen. Bosschert laat op haar computer een lange lijst zoekenden zien: de Evangelische Arabische Kerk, een Ethiopische kerk, een Koreaanse, een Georgische, een groep methodisten, pinkstergemeenten, een oud gereformeerde gemeente en nog veel meer. „Wij proberen vraag en aanbod bij elkaar te brengen. Veel kerkbesturen en ook burgerlijke gemeenten weten ons te vinden als zij met een kerk, een klooster of een pastorie in hun maag zitten. En aan de andere kant hebben veel partijen die geïnteresseerd zijn in een bestaande kerk ons gevonden. Wij hebben inmiddels een enorme database opgebouwd.”

Zusters

Zo kwam het Amsterdamse Rosaklooster in haar portefeuille terecht. „Dat is nu in gebruik bij het Leger des Heils en Cordaan, een instelling voor maatschappelijke zorg. Prachtig is dat. De zusters die in het verleden in het klooster woonden, waren bij de ingebruikneming aanwezig. Ze waren erg enthousiast.”

Bosschert noemt nog een voorbeeld: de historische hervormde kerk van Landsmeer, net boven Amsterdam. Die stond leeg. De kerkelijke gemeente had het gebouw verkocht aan de burgerlijke gemeente. Het was niet gemakkelijk om er een nieuwe bestemming voor te vinden. „Wij zijn in ons netwerk gaan kijken. Toen kwam het Filipijnse kerkgenootschap Iglesia Ni Cristo in beeld. De partijen zijn om de tafel gegaan. Er is een goed overleg geweest en het rijksmonument is tot ieders tevredenheid overgedragen aan de Filipijnse kerk.”

Het kerkje van Oosterzee, bij het Friese Lemmer, verwisselde recent dankzij bemiddeling van Reliplan ook van eigenaar. „Het is een bijzonder mooi kerkje. Het kerkbestuur dacht dat ik een te hoge prijs had vastgesteld, maar uiteindelijk waren er 27 gegadigden. Een echte liefhebber heeft het gekocht. Hij gaat er mooie dingen mee doen.”

Het vinden van een nieuwe bestemming voor oude gebouwen is „nooit simpel”, zegt Bosschert. „Er komt veel bij kijken. Daarom is goed vooronderzoek erg belangrijk. Wat kan en mag er op die plek?”

Vormen wetten en regels in uw vak vaak een belemmering?

„De overheid is geen probleem. Het is belangrijk om het gesprek aan te gaan. Er hangt veel van de architect af. Maar als je het proces goed begeleidt en met de juiste experts aan tafel zit, kom je er meestal uit. We hebben jaren ervaring met dit soort projecten.”

Bosschert vindt het jammer dat de bevoegdheid voor het maken van structuurplannen bij gemeenten en provincies is komen te liggen. Ze mist een duidelijke aansturing op landelijk niveau op het gebied van monumenten en kerken. „Er zou een aparte ambtenaar voor kerkgebouwen moeten zijn.”

Het aanpassen van omgevings- en bestemmingsplannen vraagt soms te veel tijd. „Dat is er niet gemakkelijker op geworden met de nieuwste wetgeving. Soms is een koper enthousiast om een leegstaand kerkgebouw te kopen, maar gaat de koop niet door omdat het te lang duurt voordat het object zijn nieuwe bestemming heeft gekregen.”

Voor welk type kerk is het het lastigst een nieuwe bestemming te vinden?

„Dat zijn de kerken met een begraafplaats rond het gebouw. Dan zijn er veel beperkende regels. Wonen in de kerk mag dan bijvoorbeeld niet.”

Rooms-katholieke kerken mogen geen andere functie krijgen vanwege de wijding van het gebouw. Hoe gaat u daarmee om?

„Soms kun je toch een functie vinden voor het gebouw die past. Ik heb een parochie eens geadviseerd om een klein stukje van het gebouw in gebruik te houden als kerk en de rest aan een ander in gebruik te geven. Je moet creatief blijven.”

Hebt u een droom?

„De Oostkerk in Middelburg. Wat zou ik daar graag een nieuwe bestemming voor vinden. Dat is zo'n bijzondere kerk.” De protestantse gemeente van Middelburg deelde recent mee dat zij de Oostkerk gaat afstoten. De eerste contacten zijn inmiddels gelegd door Bosschert.

Wat verwacht u voor de toekomst als het over kerken gaat?

„Ik ben niet negatief. Ik verwacht dat kerken weer een grotere rol gaan spelen. Neem nu de plannen voor de bejaardenzorg. Er komt weer een belangrijke taak voor de kerken in de samenleving.”

Congres

Het is stil op de Buiksloterdijk. Iets voorbij het kantoor van Reliplan staat de Buiksloterkerk met zijn witte torentje. Een mooi monument.

Op 14 maart organiseert Bosschert er het congres "Herbestemming kerkgebouwen". Het thema leeft, want de aanmeldingslijst is met 200 belangstellenden bijna vol. Daarom heeft Bosschert alweer een volgend plan. Eenzelfde congres, maar dan meer gericht op maatschappelijk vastgoed, in juni.

Reliplan is ontstaan door zorgen in de privésituatie van directeur Mickey Bosschert. „Ik had een druk leven in de commerciële branche. Onze dochter werd ernstig ziek. Dan ga je nadenken en anders leven. Ik zocht toen antwoord op vragen en kwam in de kerk terecht. Daar hoorde ik dat het desbetreffende kerkgebouw gesloopt zou worden. Ik dacht: Dit mag niet. Vanuit mijn traditie hechte ik veel waarde aan de kerk, en ook cultureel vond ik sloop niet kunnen.” Bosschert ging aan de slag en van het een kwam het ander. Binnen korte tijd was zij actief in het onroerend goed.

Samen met haar man inventariseerde Bosschert begin jaren negentig van de vorige eeuw alle kerkgebouwen in Nederland. „We vonden 14.000 kerken en kapellen, ziekenhuiskapellen enzovoort meegerekend. Toch was de optelsom nog niet compleet, zo bleek later.”

Bosschert ontdekte in die tijd dat er heel veel vraag is naar bestaande kerkgebouwen. Vanuit verschillende hoeken: van kerkgenootschappen, maar ook van cultuurliefhebbers die de monumenten willen behouden of er culturele activiteiten willen ontplooiën.

Zo ontstond in 1994/1995 Reliplan. Het bureau ontwikkelde zich sindsdien tot specialist in het verkopen en herbestemmen van kerkgebouwen en monumenten. „Daar komt meer bij kijken dan het verkopen. Het vraagt om bouwkundig inzicht, fiscale kennis en nog veel meer.”

Bosschert heeft met haar acht man personeel niet alles zelf in huis, maar bouwde een netwerk op van gespecialiseerde architecten (zoals Roos en Ros), een orgelbouwer (Pels & Van Leeuwen), belastingadviseurs, ontwikkelaars, bouwkundigen, een vochtspecialist en meer. „Samen vormen we een kwaliteitsgroep.” Maandelijks organiseert Bosschert een ontmoeting tussen de experts. Dan worden ideeën en plannen uitgewisseld.

Reliplan was in het begin vooral actief rond kerkgebouwen, maar gaat inmiddels breder te werk. Bosschert zoekt ook voor oude schoolgebouwen en historische landgoederen nieuwe, passende bestemmingen. Kerken vormen echter nog steeds het grootste deel van de portefeuille.

Bosschert is niet alleen actief als makelaar, maar taxeert ook kerken. Zo bepaalde zij de waarde van de Brugkerk in Veenendaal (nu van de hersteld hervormde gemeente), van de Ichthuskerk in Bennekom, de Bethaniëkerk van de gereformeerde gemeente in Den Haag, en de Vredeskerk in Katwijk aan Zee. Daarnaast denkt Reliplan met kerkbesturen mee over ontwikkelingsplannen.

Reliplan heeft een aantal vestigingen in Nederland (franchisers) en is inmiddels ook actief in België en Duitsland.

www.reliplan.nl

Te koop

Een willekeurige greep uit de kerken die Reliplan in de etalage heeft staan.

Arum – gereformeerde kerk.

Enschede – kerkgebouw van de nieuw-apostolische kerk.

Den Helder – Maranathakerk.

Ede – gebouw van het Leger des Heils.

Hoofdplaat – voormalige hervormde kerk.

Rotterdam-Heijplaat – Julianakerk.

Dossier:

- [Religieus erfgoed](#)